

Seria Sherlock Holmes

Câinele din Baskerville – Arthur Conan Doyle

DOMNUL SHERLOCK HOLMES

Domnul Sherlock Holmes, care de obicei se trezea târziu dimineața, cu excepția ocaziilor destul de frecvente în care rămânea treaz toată noaptea, stătea așezat la masa la care servea micul-dejun. Eu mă oprii în fața șemineului să ridic bastonul pe care vizitatorul nostru îl uitase în seara precedentă. Era gros, frumos lucrat în lemn, cu mâner ca un bulb, asemănător celor cunoscute sub numele de „Peneng lawyer”. Chiar sub mâner avea o bandă de argint groasă de aproape un țol. Pe ea era gravat: „Lui James Mortimer, M.R.C.S., de la prietenii lui din C.C.H.” și anul „1884”. Era un baston exact cum doctorii de modă veche obișnuiau să poarte: solid și care inspira demnitate și siguranță.

Ei bine, Watson, ce înțelegi din asta?

Holmes stătea cu spatele la mine și nu făcusem niciun zgomot prin care să-mi trădez preocuparea.

De unde știi ce făceam? Cred că ai ochi la ceafă.

Am în față o cafetieră bine lustruită, placată cu argint, zise el. Dar zi Watson, ce-ți spune bastonul vizita-torului nostru? Din moment ce, spre nefericirea noastră, nu l-am găsit aici și nu avem nicio idee în ce privește scopul vizitei sale, acest suvenir accidental devine important. Să te aud descriindu-l pe om pe baza examinării obiectului.

— Cred, am zis, urmând pe cât pot metodele prietenului meu, că doctorul Mortimer este un practicant al medicinei, în vârstă, implinit profesional, stimat, din moment ce aceia care îl cunosc i-au dat acest baston în semn de apreciere.

Bine! zise Holmes. Excelent!

De asemenea, cred că este foarte probabil să fie un doctor de la țară care-și face o mare parte dintre vizite pe jos.

De ce?

Deoarece bastonul, deși foarte frumos, are atâtea lovituri încât cu greu imi pot imagina un doctor de oraș care să-l poarte. Capacul gros de fier este tocit, așa că este evident că persoana l-a folosit foarte mult la mers.

Perfect adevărat! zise Holmes.

Și apoi mai este „prietenii din C.C.H.”. Aș inclina să cred că este vorba de „Nu-știu-cum” Hunt, grupul local de vânători cărora probabil le-a oferit consultații chirurgicale și care i-au dat în schimb un mic dar.

Într-adevăr, Watson, te autodepășești, zise Holmes trăgând scaunul înapoi și aprinzându-și o țigară. Trebuie să spun că în toate presupunerile cu care ai fost atât de bun să contribui la micile mele realizări ți-ai subestimat deseori abilitățile. Poate nu ești chiar tu un iluminat, dar știi să-i luminezi pe cei din jur. Unii oameni lipsiți de geniu au o putere remarcabilă de a-i stimula pe ceilalți. Ți mărturisesc, dragul meu prieten, că-ți sunt profund indatorat.

Niciodată nu spusese atât de multe și trebuie să recunosc că vorbele lui imi făceau o deosebită plăcere, deoarece deseori fusesem iritat de indiferența sa față de admirația mea și de încercările pe care le făceam ca să dau publicității metodele sale. Eram, de asemenea, mândru să cred că stăpâneam într-atât sistemul său încât să-l aplic într-un mod pe care el să-l aprobe.

Luă bastonul din mâna mea și îl examinează câteva clipe cu ochiul liber. Apoi, cu o expresie de interes, puse jos țigara și mergând cu bățul la fereastră, îl privi din nou cu o lentilă convexă.

Interesant, deși elementar, zise el revenind în colțul favorit pe canapea. Avem cu siguranță unul sau două indicii pe baston. Ele formează baza pentru mai multe deducții.

Mi-a scăpat ceva? am întrebat eu, umflându-mă oare-cum în pene. Sunt sigur că nu este nimic important peste care să fi trecut.

Mi-e teamă, dragul meu Watson, că mare parte din concluziile tale au fost eronate. Când am spus că tu m-ai stimulat voim să zic, ca să fiu sincer, că observând falsele tale presupuneri eram din când în când îndreptat spre adevăr. Nu că ai fi greșit pe de-a întregul în cazul acesta. Omul este într-adevăr doctor de țară. Și merge foarte mult pe jos.

Atunci, am avut dreptate.

Cam până acolo.

Dar asta-i tot!

Nu, nu, dragul meu Watson, chiar deloc. Aș sugera că acest cadou făcut unui doctor vine mai degrabă de la un spital decât de la un grup de vânători, iar când inițialele „C.C.” sunt puse înaintea aceluiași spital cuvintele „Charing Cross” se potrivesc în mod natural.

S-ar putea să ai dreptate.

Probabilitatea înclină în acea direcție. Și dacă luăm asta ca ipoteză de lucru, avem o nouă bază de la care să începem să-l descriem pe acest vizitator necunoscut.

Bine! Atunci, presupunând că „C.C.H.” înseamnă „Charing Cross Hospital”, ce alte concluzii mai pot fi trase?

Nu-ți sar în ochi? Îmi cunoști metodele. Pune-le în aplicare.

Pot doar să mă gândesc la concluzia evidentă că omul a practicat medicina în oraș înainte de a merge la țară.

Cred că putem merge mai departe de atât. Privește asta la lumină. Cu ce ocazie crezi că se poate face un asemenea cadou? Când s-ar aduna prietenii ca să-i arate dovada cinstirii lor? Evident, în momentul în care doctorul Mortimer s-a retras din spital pentru a practica pe cont propriu. Știm că este un cadou. Credem că a fost o trecere de la un spital de oraș la practica la țară. Atunci, exagerăm dacă spunem că darul a fost făcut cu această ocazie?

În mod cert pare probabil.

Acum, vei observa că nu avea cum să facă parte din conducerea spitalului, din moment ce numai un om cu practică îndelungată în Londra putea ocupa o asemenea poziție, iar un astfel de om nu ar pleca la țară. Ce era, atunci? Dacă lucra în spital dar nu ocupa o funcție de conducere putea să fie doar medic sau chirurg rezident, ceva mai mult decât un student în an superior. Și a plecat acum cinci ani – data este pe baston. Așa că doctorul tău de familie serios, în vârstă, dispare, dragul meu Watson, și apare un tânăr sub treizeci de ani, amabil, fără ambiții, aiurit și posesor al unui câine, pe care în mare l-aș descrie ca fiind mai înalt decât un terier și mai mic decât un mastiff.

Râsei neîncrezător, în timp ce Sherlock Holmes se lăsă pe spate în canapea și suflă cerculețe tremurătoare de fum spre tavan.

În ceea ce privește partea din urmă, nu am cum să verific adevărul, am zis eu, dar cel puțin nu este dificil să aflăm niște detalii despre vârsta și cariera lui.

Am luat de pe micul raft „Agenda Medicală” și am răsfoit până la numele respectiv. Erau mai mulți de Mortimer, dar numai unul putea fi vizitatorul nostru. Citii cu voce tare datele sale.

„Mortimer, James, M.R.C.S., 1882, Grimpen, Dartmoor, Devon. Chirurg rezident între 1882 și 1884, la Spitalul Charing Cross. Câștigător al Premiului Jackson pentru patologie comparată cu eseul intitulat „Este boala un regres?”, membru corespondent al Societății Suedeze de Patologie. Autor al lucrărilor „Câteva ciudățeni ale atavismului” (Ed. Lancet 1882), „Chiar progresăm?” (*Jurnalul de Psihologie*, martie 1883). Medic arondat parohiilor Grimpen, Thorsley și High Barrow.”

Nici pomeneală de grupul de vânători, Watson, zise Holmes zâmbind sarcastic, dar un doctor de țară, așa cum bine ai intuit. Cred că afirmațiile mele sunt bine justificate. În ceea ce privește adjectivele, dacă-mi aduc bine aminte, am spus: amabil, fără ambiții și aiurit. Din experiență știu că numai oamenii amabili primesc daruri, numai cei lipsiți de ambiție lasă o carieră în Londra pentru provincie, și numai un aiurit lasă bastonul, dar nu o carte de vizită după ce te-a așteptat o oră.

Dar câinele?

Are obiceiul sa duca bastonul in timp ce-și urmeaza stapânul. Fiind un bal greu, câinele l-a linut strâns de la mijloc, iar urmele din lilor se vad foarte bine. Falcile sale, dupa spaliul dintre aceste semne, sunt prea largi pentru un terier, dar nu suficient pentru un mastiff. Ar putea fi... da, pe Jupiter! Este un spaniel crel.

Se ridicase și se plimbase prin camera in timp ce vorbea. Acum se oprise in arca ferestrei. Vocea lui suna atât de convingator încât ridicai ochii, surprins.

Dragul meu prieten, cum poti fii așa sigur de asta?

Pentru simplul motiv ca vad câinele la noi la ușa, și iata ca stapânul suna. Nu pleca, te rog, Watson. Sunteli confrali doctori, iar prezenla ta imi poate fi de ajutor. Acum urmeaza momentul dramatic harazit de soarta, Watson, când se aud pe scars pașii care intra in viala ta, și nu știi daca e de bine sau de rau. Ce vrea doctorul James Mortimer, om de știinla sa-i ceara lui Sherlock Holmes, specialist in crime? Intra!

Înfalișarea vizitatorului nostru mi se paru surprinzatoare, deoarece ma așteptam la un doctor de lară tipic. Era un om foarte inalt și slab, cu nasul lung ce parea un cioc care lâșnea dintre doi ochi patrunzatori cenușii, apropiati unul de celalalt, ce straluceau de dupa o pereche de ochelari cu rame aurite. Era imbracat conform profesiei, dar oarecum neingrijit, pentru ca paltonul sau era decolorat, iar pantalonii tocili. Deși tânar, avea spatele lung un pic incovoiat și pașea impingându-și capul inainte, iar pe chip avea un aer bine-voitor. Cum intra, ochii ii cazura pe bastonul din mâna lui Holmes și se grabi spre el, cu o exclamatie de bucurie:

Sunt atât de fericit, zise el. Nu eram sigur daca l-am lasat aici sau la Biroul Naval. Nu aș vrea sa-l pierd pentru nimic in lume.

Un cadou, din câte vad, zise Holmes.

Da, domnule.

De la Spitalul Charing Cross?

De la niște prieteni cu ocazia casatoriei mele.

Vai, vai, asta e rau! zise Holmes scuturând din cap. Doctorul Mortimer clipi uimit prin ochelari.

De ce e rau?

Doar pentru ca ali dat peste cap micile noastre pre-supuneri. Casatoria dumneavostra, spune!

Da, domnule. M-am casatorit și astfel am parasit spitalul odata cu toate speranlele de a practica. Trebuia sa-mi intemeiez un camin.

Hai ca pânș la urma nu am greșit așa de mult, zise Holmes. Si acum, doctore James Mortimer...

Domn, nu doctor, doar domn. Un umil membru al Colegiului Regal de Chirurgie.

Si un om cu o minte asculita, evident.

Un amator in ale știinlei, domnule Holmes, un culegator de scoici pe malurile vastului ocean necunoscut. Presupun ca ma adresez domnului Sherlock Holmes și nu...

Nu, acesta este prietenul meu, doctorul Watson.

Îmi pare bine sa va cunosc, domnule. Am auzit acest nume pomenit alaturi de cel al prietenului dumneavostra. Ma interesali foarte mult, domnule Holmes. Nu ma așteptam la un craniu așa de dolicocefalic și la o asemenea dezvoltare supraorbitala. Aveți ceva impotriva daca va pipai cu degetul fisura parietala? Un mulaj al craniului dumneavostra, domnule, pânș ce va fi disponibil originalul, ar fi un exponat de seama in orice muzeu de antropologie. Nu vreau sa par deplasat, dar marturisesc ca aș dori sa am craniul dumneavostra.

Sherlock Holmes ii facu semn straniului nostru vizitator sa ia loc pe scaun.

Va urmați șirul de idei cu mult entuziasm, din câte vad, domnule, la fel ca mine, zise el. Observ, dupa degetul aratator, ca va faceli singur ligarile. Nu va sfilisa aprindeți una. Omul scoase tutun și hârtie și le rasuci pe una in cealalta cu o dexteritate surprinzatoare. Avea degetele lungi, tremuratoare, la fel de agile și neliniștite ca antenele unei insecte.

Holmes nu scotea un cuvânt, dar privirile sale patrunzatoare indicau interesul fala de

ciudatul nostru companion.

— Presupun, domnule, zise el în sfârșit, că nu pentru a-mi măsura craniul mi-ați făcut onoarea de a trece pe aici aseară și din nou astăzi.

— Nu domnule, nu. Deși mă bucur că am avut ocazia să fac și așa ceva. Am venit la dumneavoastră, domnule Holmes, pentru că mi-am dat seama că sunt o persoană nepractică și pentru că dintr-odată mă confrunt cu o problemă serioasă și neobișnuită. Recunoscând, de asemenea, că sunteți al doilea mare expert în Europa...

— Chiar așa, domnule? Pot să vă întreb cine are onoarea de a fi primul? Întrebă cu oarecare asprime Holmes.

— Când cauți un om cu o minte precisă din punct de vedere științific, trebuie neapărat consultat monsieur Bertillon.

— Deci nu era mai bine să-l consultați pe el?

— Am spus, domnule, cu o minte precisă din punct de vedere științific. Dar ca om cu simț practic în rezolvarea cazurilor, este binecunoscut faptul că nu aveți pereche. Sper domnule, ca nu cumva, din greșeală...

— Doar un pic, zise Holmes. Cred, doctore Mortimer, că ar fi mai înțelept dacă fără multe ocolișuri ați avea bunătatea să-mi spuneți exact în ce problemă aveți nevoie de ajutorul meu.
